

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, МЕНЕДЖМЕНТУ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ**

**ПЛАНУВАННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ В
ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу 12-491 групи
денної форми навчання

Спеціальності 073 Менеджмент

Освітньо-професійної програми

«Менеджмент»

Фурсік В.В.

Керівник: к.е.н., доц. Макаренко С.М.

Рецензент: директор ТОВ «Шкіряний

завод «Платан ЛТД» Головков О.П.

Херсон – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ У РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Суть, структура та основні напрями залучення інвестицій....	6
1.2. Особливості застосування системного підходу в управлінні інвестиційною діяльністю підприємств.....	12
1.3. Методи оцінки ефективності залучення інвестиційних ресурсів.....	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТОВ «ШКІРЯНИЙ ЗАВОД «ПЛАТАН ЛТД».....	24
2.1. Загальна характеристика підприємства.....	24
2.2. Аналіз структури витрат на виробництво продукції підприємства.....	28
2.3. Оцінка конкурентоспроможності продукції підприємства.....	31
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ В ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА..	34
3.1. Шляхи удосконалення системи управління інвестиційною діяльністю підприємств.....	34
3.2. Підвищення конкурентоспроможності ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» шляхом залучення інвестицій для впровадження інновацій.....	36
ВИСНОВКИ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	48

ВСТУП

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що в умовах виходу економіки країни з кризового стану важливим аспектом економічної політики є інтенсивність інвестиційної діяльності. Активізація інвестиційної діяльності є важливим чинником інноваційного розвитку підприємства. Від ефективності процесу залучення інвестиційних ресурсів залежить стан виробництва, положення і технічний рівень основних фондів підприємства, вирішення соціальних і екологічних проблем. Формування напрямків інвестиційної діяльності на підприємствах з урахуванням перспективи являє собою процес розробки інвестиційної стратегії та інвестиційного проекту зокрема.

Окремі аспекти процесу управління інвестиційною діяльністю підприємств досліджено в роботах відомих вітчизняних і зарубіжних вчених, таких як: В.Б. Антонов, А.А. Ганзенко, К.М. Гусева, В.В. Лаврук, Т.В. Майорова, А.А. Пересада, Л.В. Смолій та ін. Водночас проведений аналіз свідчить про наявність суперечливих поглядів наукової спільноти, що стосуються процесів управління інвестиційною діяльністю, та обґрунтування інвестування в інноваційний розвиток підприємства. Це і зумовило вибір теми дослідження, його актуальність, теоретичне і практичне значення.

Метою кваліфікаційної роботи (проекту) є теоретичне узагальнення та надання практичних рекомендацій стосовно удосконалення процесів планування залучення інвестиційних ресурсів в інноваційний розвиток підприємства.

Для виконання встановленої мети було забезпечено вирішення наступних завдань:

- визначити сутність, структуру та основні напрями залучення інвестицій;

- дослідити особливості застосування системного підходу в управлінні інвестиційною діяльністю підприємств;
- проаналізувати сучасні методи оцінки ефективності залучення інвестиційних ресурсів;
- дослідити основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД»;
- проаналізувати структуру витрат на виробництво продукції підприємства;
- оцінити рівень конкурентоспроможності продукції підприємства;
- розробити та обґрунтувати шляхи удосконалення системи управління інвестиційною діяльністю підприємств;
- обґрунтувати доцільність залучення інвестиційних ресурсів для впровадження інновацій як основи підвищення конкурентоспроможності ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД».

Об'єктом дослідження є результати господарської діяльності ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД».

Предметом дослідження є сукупність методологічних та практичних аспектів щодо процесу планування залучення інвестиційних ресурсів в інноваційний розвиток підприємства.

В роботі застосовувалися загальні **методи** дослідження: метод аналізу техніко-економічних показників, використано спосіб оцінки впливу досліджуваних факторів на конкурентоспроможність підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що надані пропозиції можуть бути використані під час удосконалення процесів планування залучення інвестиційних ресурсів в інноваційний розвиток підприємства.

Апробація результатів дослідження. Матеріали дослідження апробовані на V Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів

господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітянські аспекти» (30-31 березня 2021 року, м. Дніпро). За підсумками конференції опубліковано збірник тез доповідей.

Структура роботи. Робота складається з вступної частини, трьох розділів, отриманих висновків і списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ У РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Суть, структура та основні напрями залучення інвестицій

У сучасній економічній системі продуктивно відтворювальна роль інвестування обумовлює його пріоритетність у забезпеченні не тільки стабільних конкурентних позицій, але й глобального корпоративного лідерства.

Термін «інвестиції» - це «вкладення капіталу з метою його подальшого нарощення» [24]. Для більш детального дослідження терміну «інвестиції» в табл. 1.1 наведено його трактування, що використовується вітчизняними та закордонними науковцями.

Таблиця 1.1

Особливості трактування терміну «інвестиції» [25, с. 108]

Автор	Трактування терміну «інвестиції»
Федоренко В. Г.	Інвестиції - вкладення капіталу з метою його подальшого збільшення. Приріст капіталу в результаті його інвестування є компенсацією за ризик втрат від інфляції та неодержання процентів від банківських вкладень
Кейнс Дж. М.	Заощадження та інвестиції повинні бути однаковими тому, що кожне з них дорівнює перевищенню доходу над споживанням
Ковалев В.В.	Інвестиції передбачають заощадження, але не всі заощадження стають інвестиціями, а тільки ті, які прямо чи опосередковано використовуються для розширення виробництва, маючи на меті отримання доходу в майбутньому

Продовження табл. 1.1

Автор	Трактування терміну «інвестиції»
<p>Економічна енциклопедія.</p> <p>Політична економія / за ред. А. М. Румянцева</p>	<p>Інвестиції - довгострокове вкладення капіталу в промисловість, сільське господарство, транспорт та інші галузі народного господарства</p>
<p>Закон України «Про інвестиційну діяльність»</p>	<p>Інвестиції - усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект. До таких цінностей належать: кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери (крім векселів); рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності); майнові права інтелектуальної власності; сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих («ноу-хау»); права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права; інші цінності</p>
<p>Долан Э. Дж., Линей Д.</p>	<p>Інвестиції на макrorівні - це збільшення обсягу капіталу, що функціонує в економічній системі, тобто збільшення пропозиції виробничих ресурсів, що здійснюється людьми</p>

Продовження табл. 1.1

Автор	Трактування терміну «інвестиції»
Політична економія: Словник / за ред. О. М. Ожерельєва та ін.	Поняття «інвестиції» по суті ототожнювалось з категорією «капіталовкладення». Під капіталовкладенням розуміли витрати на відтворення основних фондів, їх зростання та вдосконалення
Фінансово-економічний словник / за ред. М. Г. Назарова	Інвестиції - вкладення в основний та оборотний капітал з метою отримання доходу. Інвестиції в матеріальні активи - вкладення у рухоме та нерухоме майно (землю, будівлі, обладнання тощо). Інвестиції у фінансові активи - вкладення в цінні папери, банківські рахунки
Макконелл К.В., Брю С.Л.	Інвестиції - витрати на виробництво та накопичення засобів виробництва і зростання матеріальних запасів

Тлумачення терміну «інвестиції» у діючих нормативно-правових документах, на наш погляд, має певні недоліки, що пов'язано з існуванням межі між інвестиціями та заощадженнями. Також потрібно враховувати, що зведення основного завдання процесу залучення інвестиційних ресурсів лише до отримання прибутку чи досягнення соціального ефекту є не обґрунтованим, так як залучені інвестиції можуть одночасно забезпечити досягнення обох груп завдань.

Розрізняють внутрішні (вітчизняні) і зовнішні (іноземні) інвестиції.

Внутрішні інвестиції поділяються на:

- фінансові інвестиції - це придбання акцій, облігацій та інших цінних паперів, вкладення грошей на депозитні рахунки у банках під відсотки тощо;

- реальні інвестиції (капітальні вкладення) - це вкладення грошей в капітальне будівництво, розширення і розвиток виробництва;

- інтелектуальні інвестиції - підготовка фахівців, передача досвіду, ліцензій, «ноу-хау».

Зовнішні інвестиції можна класифікувати наступним чином:

- прямі, що надають інвестору повний контроль над діяльністю іноземного підприємства;

- портфельні, що забезпечують інвестору право на отримання лише дивідендів при придбанні акцій зарубіжних підприємств.

Об'єктами інвестиційної діяльності є: основний капітал (новостворюваний і модернізований), оборотний капітал, цінні папери, цільові грошові вклади, науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності.

З точки зору спрямованості дій, інвестиції поділяються на:

- початкові інвестиції;

- інвестиції на розширення;

- реінвестиції - напрям вільних коштів підприємства на придбання інноваційних основних засобів;

- інвестиції на заміну основних фондів;

- інвестиції на диверсифікацію тощо.

При створенні нового чи модернізації наявного бізнесу майже завжди є потреба у залученні інвестиційних ресурсів для закупівлі інноваційного обладнання, що дозволить збільшити кількісні та якісні показники виробничого процесу.

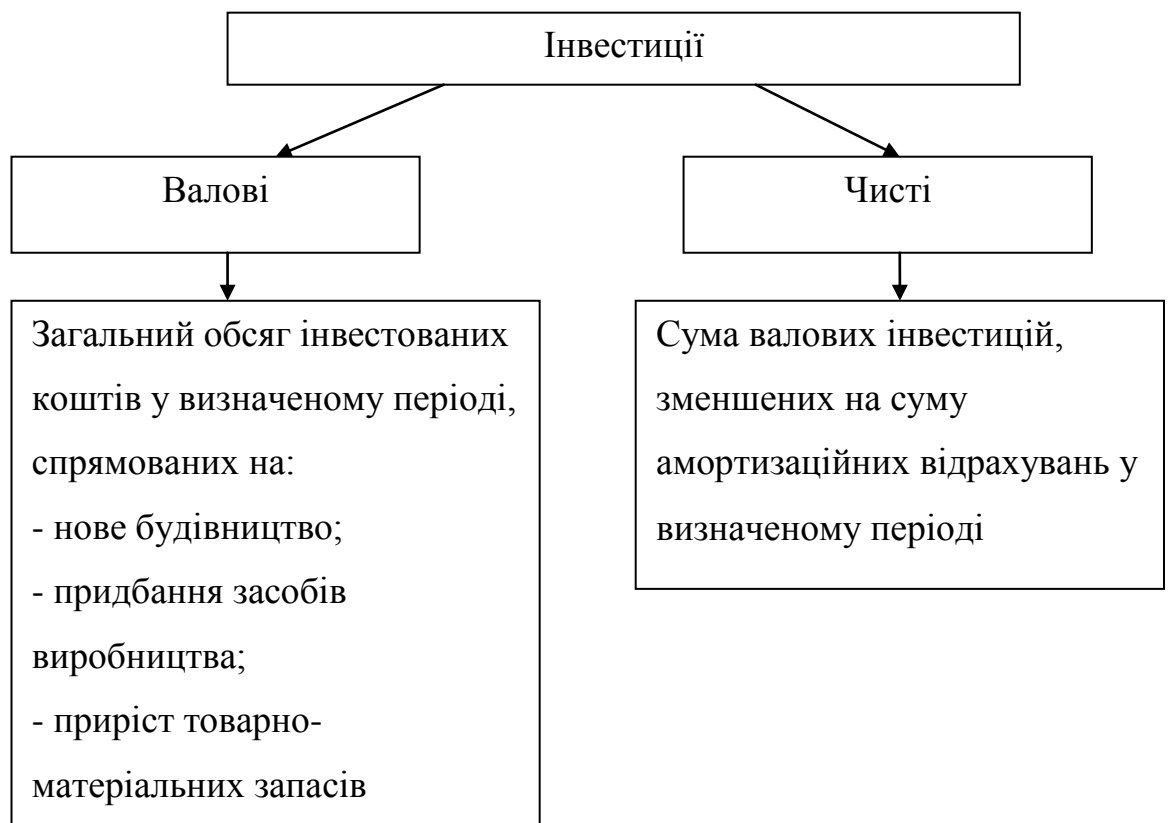
Інвестиції можуть також мати на увазі значні витрати стосовно просування товарів на ринок з метою збільшення обсягів продажів, що призводить до зростання комерційного прибутку за рахунок ефекту масштабу виробничої діяльності

Узагальнюючи погляди багатьох дослідників, можемо зробити висновок, що інвестиції - це багатоаспектні вкладення капіталу, який

може реалізуватися у різних формах господарської діяльності і характеризуватися різними особливостями.

Економічну сутність інвестицій з погляду фонду відшкодування та відновлення відображено на рис. 1.1.

Науковий і практичний інтереси викликає класифікація інвестицій та їх узагальнення з метою використання у вітчизняній практиці. Так, німецький професор А. Д. Вайнріх запропонував таку класифікацію інвестицій: «інвестиції у майно (матеріальні інвестиції) - інвестиції в будівлі, споруди, устаткування, запаси матеріалів; фінансові інвестиції - придбання акцій, облігацій та інших цінних паперів (ЦП); нематеріальні інвестиції - інвестиції на підготовку кадрів, дослідження та розробку новітньої технології, рекламу» [40, с. 152].

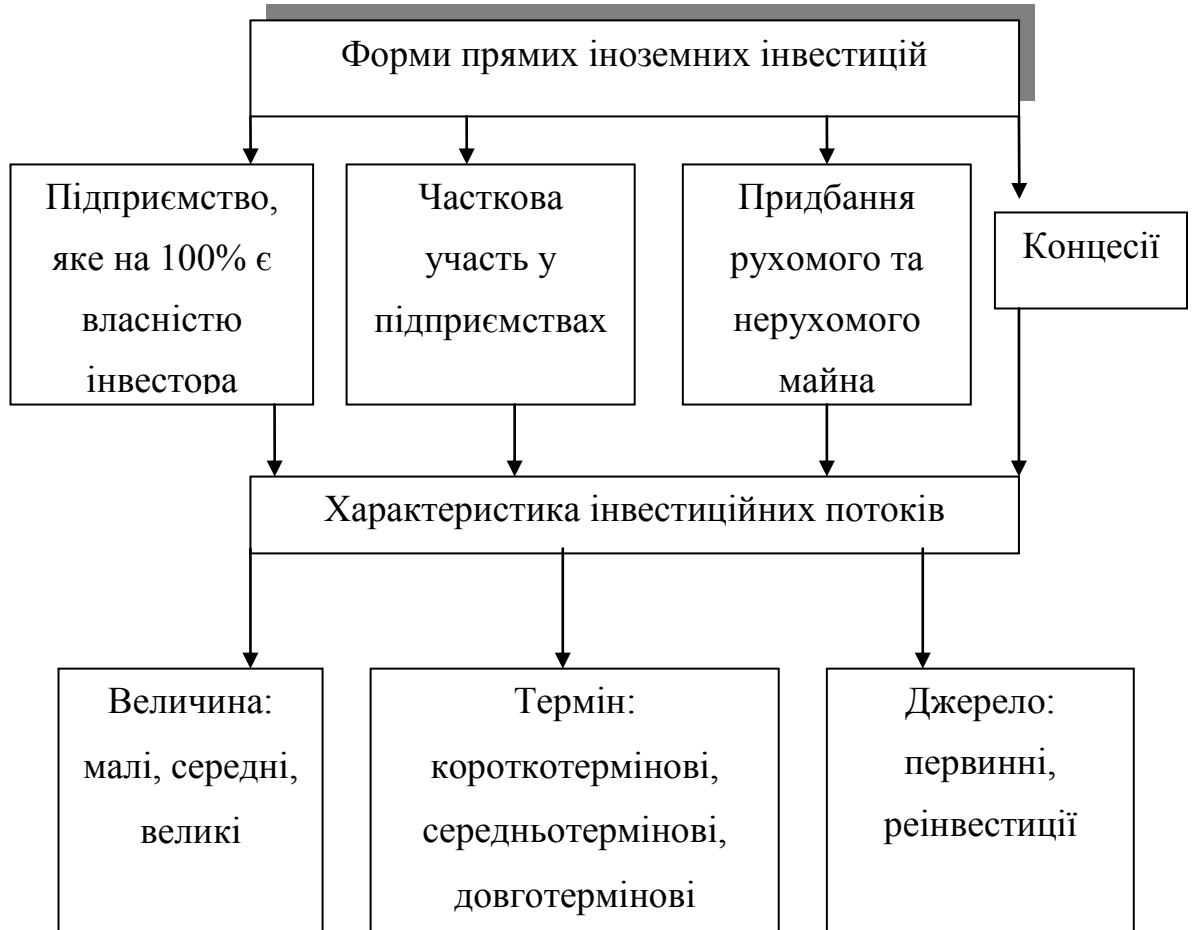

Рис. 1.1. Класифікація інвестицій з погляду фонду відшкодування та відновлення*

*Джерело: побудовано автором на підставі [32, с. 101]

Особливої уваги заслуговують прямі іноземні інвестиції, які сьогодні являють собою одну з найважливіших і найбільш динамічних складових частин світового руху капіталу.

Прямі іноземні інвестиції умовна можна поділити на декілька основних форм (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Систематизація прямих іноземних інвестицій

*Джерело: побудовано автором на підставі [2, с. 352]

Прямі інвестиції вигідні суб'єктам бізнесу тим, що не створюють зовнішньої заборгованості, забезпечують зростання кількості робочих місць, приплив інноваційних технологій і модернізацію національного виробництва, сприяють встановленню міцних розгалужених каналів господарського співробітництва національних фірм з іноземними партнерами. Також потрібно враховувати, що на міжнародній арені вже накопичений значний досвід протидії негативним наслідкам іноземного

інвестування за рахунок розроблення та впровадження міжнародного кодексу діяльності транснаціональних корпорацій. Відповідні зміни щодо залучення інвестицій та проведення інвестиційної діяльності відбулися й у вітчизняній законодавчій базі, впровадження яких забезпечить захист іноземних інвестицій та сприятиме вирішенню інших питань, пов'язаних з їх залученням [25].

1.2. Особливості застосування системного підходу в управлінні інвестиційною діяльністю підприємств

Управління інвестиційною діяльністю - це складова загальноекономічної системи управління підприємством, яка має свою мету, принципи побудови та виконує певні функції. Оскільки інвестиційна діяльність спрямовується на розвиток виробництва, його технологічного удосконалення, одержання прибутку, нарощування капіталу, то у зв'язку із цим управління інвестиційною діяльністю виступає складовою системи управління підприємством, спрямованої на створення передумов з підвищення ефективності інвестиційних процесів та всієї діяльності підприємства [38, с. 65].

На управління інвестиційною діяльністю впливають внутрішні і зовнішні чинники, які визначають послідовність проведення управлінських заходів та прийняття управлінських рішень щодо залучення інвестиційних ресурсів в інноваційний розвиток підприємства (рис. 1.3).

Система управління інвестиційною діяльністю повинна своєчасно реагувати на їх прями чи опосередковані впливи з метою зменшення ризиків інвестиційної діяльності або попередження інших можливих негативних явищ та загроз.

Рис. 1.3. Чинники впливу на управління інвестиційною діяльністю*

*Джерело: побудовано автором на підставі [35, с. 208]

Основною метою управління інвестиційною діяльністю підприємства є вибір реальних видів інвестиційної діяльності на підставі оцінки його потенційних можливостей і тенденцій розвитку, а також забезпечення зростання його капіталу, максимізація ринкової вартості та покращення добробуту власників (акціонерів).

Зростання ринкової вартості підприємства та добробуту його власників є потужним стимулюючим мотивом підвищення інвестиційної привабливості підприємства у довгостроковому періоді. Підвищення ринкової вартості та інвестиційної привабливості можливі за умови забезпечення виконання наступних вимог:

- організації різних видів ефективного інвестування (у реальні і фінансові, в тому числі стратегічні активи);
- ефективної взаємодії системи управління інвестиційною діяльністю із системою управління виробничими та фінансовими процесами підприємства.

Зазначене сприятиме зростанню активів і капіталу підприємства, підвищуватиме його конкурентоспроможність та імідж на відповідному сегменті ринку.

Неефективне управління інвестиційною діяльністю призведе до збільшення залучених коштів, які підвищать зобов'язання підприємства, і зменшать його дохідність, власний капітал і активи, що в сукупності вплине на зменшення ринкової вартості підприємства.

Таким чином, під час планування залучення інвестиційних ресурсів необхідно враховувати наступне: на початку інвестування необхідна мобілізація всіх елементів механізму управління інвестиціями на досягнення позитивного ефекту, який має проявлятися в перевищенні доходів від інвестицій над витратами на їх проведення; оскільки інвестиції здійснюються в грошовій формі, то відбувається тимчасове вилучення із обігу власних засобів, а у випадку залучення чи запозичення коштів виникає додаткова відповідальність за їх

інвестування, яка покладається не лише на управління інвестиційною діяльністю, а й загалом на всю систему управління підприємством; на початку інвестиційного процесу важко піддаються розрахунку початково інвестовані витрати і очікуваний дохід від впровадження інвестиційного проєкту, що пояснюється можливими змінами прибутковості інвестиційного процесу під впливом факторів зовнішнього і внутрішнього середовища на протязі усього періоду інвестування; як зовнішнім, так і внутрішнім інвестиціям, властиві ризики неповернення інвестованих засобів [38].

Для досягнення поставленої мети система управління інвестиційною діяльністю підприємства повинна бути спрямована на вирішення наступних завдань [19]:

- першим завданням є обґрунтування напрямів інвестиційної діяльності підприємства, спрямованих на впровадження інноваційних досягнень науки і техніки в усі сфери функціонування підприємства. Для вирішення поставленого завдання необхідна об'єктивна оцінка здатності підприємства до реалізації наукових розробок, їх кадрового та ресурсного забезпечення, і зіставлення одержаних результатів оцінки із реальними можливостями підприємства. Це є підставою для визначення видів інвестиційної діяльності підприємства та планування залучення інвестиційних ресурсів у розвиток підприємства;

- другим важливим завданням є формування обґрунтованої інвестиційної політики та на її основі інвестиційної програми й інвестиційних проєктів, інтегрованих у загальну стратегію розвитку підприємства, здатних забезпечити високі темпи його економічного розвитку та конкурентоспроможності. Для виконання зазначеного завдання необхідно враховувати особливості діяльності підприємства, його потенційні можливості, а також основні зовнішні фактори, які у комплексі визначатимуть види інвестиційних проєктів, характер їх протікання, обсяг інвестиційних ресурсів та обмежувальні умови

залучення інвестицій підприємством в різні періоди і на різних етапах інвестиційних процесів;

- третім завданням є визначення достатнього обсягу інвестиційних ресурсів, їх джерел та форм фінансування, необхідних для реалізації заходів інвестиційної діяльності згідно розробленої програми розвитку підприємства на кожному етапі інвестиційного процесу в конкретному плановому періоді. Для вирішення вказаного завдання необхідно забезпечити збалансування за термінами і обсягами таких складових інвестиційної діяльності: інвестиційних витрат, джерел фінансування та залучених ресурсів;

- четвертим важливим завданням є мінімізація інвестиційних ризиків, оскільки за несприятливих умов вони можуть призвести до втрати не лише інвестиційних прибутків, а й інвестиційного капіталу та об'єктів інвестування. Для зменшення ризиків, або для їх уникнення необхідно враховувати можливі механізми їх нейтралізації: диверсифікація, хеджування, обмеження концентрації ризиків, розподіл ризиків, самострахування, уникнення ризиків;

- п'яте завдання полягає у забезпеченні максимальної дохідності (прибутковості) від інвестиційних процесів чи одержання інших економічних і соціальних ефектів при мінімальних ризиках. З цією метою здійснюється обґрунтування реальних проєктів, видів інвестицій на основі досягнутого підприємством рівня розвитку та обсягів ресурсного забезпечення інвестиційної діяльності;

- шосте завдання передбачає реалізацію практичних дій і заходів інвестиційної діяльності, спрямованих на забезпечення високих темпів розвитку операційної діяльності підприємства. Реалізація поставленого завдання здійснюється на підставі зростання продуктивності праці, удосконалення технологічних процесів за рахунок інвестицій у високі технології підприємства, стратегічні активи, розширене відтворення необоротних активів;

- сьоме завдання полягає в постійному контролі ліквідності інвестицій та здійсненні заходів з оптимізації їх структури за умов негативних впливів зовнішніх і внутрішніх факторів. Якщо результатом зазначеного впливу є зниження очікуваного доходу окремих інвестиційних процесів, то необхідно забезпечити внесення змін до інвестиційної програми підприємства, планування нових інвестиційних заходів для реінвестування капіталу з метою уникнення збиткових інвестиційних процесів, або з метою спрямування інвестицій в найбільш прибуткові види господарської діяльності. Важливим моментом є здійснення акценту на оптимізації ліквідності, оскільки її максимізація може призвести до зниження ефективності інвестиційної діяльності, а мінімізація – до порушення фінансової рівноваги, втрати платоспроможності та посилення залежності підприємства від кредиторів;

- восьме завдання полягає в постійному контролі фінансової стійкості і платоспроможності підприємства під час проведення інвестиційної діяльності, яка здійснюється безперервно. Важливого значення при цьому набуває збалансування інвестиційних ресурсів і інвестиційних витрат за обсягами і термінами використання (здійснення), оскільки процес інвестування передбачає відволікання грошових коштів з обігу підприємства на тривалий період часу, що викликає потребу в розробці обґрунтованих схем фінансування реальних інвестиційних проєктів та прогнозуванні міри впливу інвестиційної діяльності підприємства на рівень його стійкості та платоспроможності;

- дев'яте завдання включає пошук ефективних шляхів реалізації інвестиційної політики підприємства шляхом розробки інвестиційної програми залучення інвестиційних ресурсів та виявлення в ході її виконання резервів прискорення інвестиційних процесів, що сприятиме прискоренню економічного розвитку підприємств, скороченню термінів використання запозичених джерел фінансування та зменшенню

фінансових витрат, збільшенню прибутку підприємства від інвестиційної, фінансової та операційної діяльності [19].

Таким чином, всі завдання взаємопов'язані між собою, і визначають цілеспрямоване функціонування системи управління інвестиціями та передбачають виконання нею функцій, які виступають базовими у забезпеченні високого рівня організації інвестиційної діяльності (табл. 1.2). Багатофункціональність інвестиційної діяльності на епоху динамічної появи нових процесів в економіці супроводжується необхідністю удосконалення системи управління нею, що також проявляється в пропозиціях вчених щодо функцій управління інвестиційною діяльністю. Так, у науковій праці [12, с. 3] запропоновано функцію створення організаційних структур, які забезпечуватимуть реалізацію і прийняття управлінських рішень. Такі організаційні структури повинні бути інтегровані в загальну управлінську систему підприємства. Це забезпечить системний підхід в управлінні інвестиційною діяльністю та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Таблиця 1.2

Функції системи управління інвестиціями підприємства

Функція	Зміст
Аналіз та прогнозування розвитку інвестиційного ринку	Досліджується та аналізується інвестиційний ринок держави, галузі, регіону та вплив цих факторів на інвестиційну діяльність підприємства (реальні та фінансові інвестиції). Вивчаються законодавчо-правові умови інвестиційної діяльності підприємства та можливі форми інвестицій. На підставі аналізу цілей та задач підприємства формується прогноз інвестиційного ринку в цілому та діяльності окремого підприємства
Розробка стратегічних напрямів інвестиційної діяльності підприємства	Виходячи із цільових напрямків розвитку (загальної стратегії економічного розвитку) підприємства і його інвестиційних можливостей (наявність внутрішніх та можливість залучення зовнішніх інвестиційних ресурсів), прогнозу кон'юнктури інвестиційного ринку формується система цілей інвестиційної діяльності: участь в інвестиційних проєктах та цільових інвестиційних програмах та основні напрямки інвестування на довгостроковий період. Визначаються найбільш пріоритетні задачі на короткостроковий період

Продовження табл. 1.2

Функція	Зміст
Розробка стратегії залучення інвестиційних ресурсів підприємства	Визначається загальна потреба в інвестиційних ресурсах, необхідних для реалізації інвестиційної стратегії підприємства. Розраховується можливість формування інвестиційних ресурсів за рахунок усіх можливих джерел: власних, залучених та позикових. Визначається доцільність залучення для реалізації інвестиційної стратегії залучених коштів. Обов'язково необхідно оптимізувати структуру джерел інвестиційних ресурсів та забезпечити ефективність і раціональність їх використання. Необхідно забезпечити фінансову стійкість та платоспроможність підприємства
Оцінка інвестиційної привабливості інвестиційних проектів та відбір найбільш ефективних	Відбираються для вивчення та аналізу інвестиційні проекти, які найбільше відповідають інвестиційній стратегії підприємства; проводиться ретельна їх експертиза, розраховуються показники економічної ефективності кожного окремого інвестиційного проекту і здійснюється їх відбір за певними критеріями
Оцінка об'єктів інвестування, вибір стратегічних активів підприємства	Оцінюються реальні та потенційні ресурси підприємства для вибору стратегічних активів у складі активів як об'єктів інвестування, здатних у короткостроковому періоді забезпечити підприємству соціально-економічні ефекти та підвищення конкурентоспроможності на ринку. Визначення критеріїв для оцінки об'єктів інвестування та вибір методів оцінки
Реалізація інвестиційної політики за умов кризи	Здійснюється обґрунтування нових шляхів, визначення нових заходів та практичних дій підприємства з реалізації інвестиційної політики підприємства, забезпечення гнучкості виробництва
Оцінка інвестиційних якостей окремих фінансових інструментів та відбір найбільш ефективних	Розглядаються пропозиції фінансових інструментів (цінних паперів) на ринку; оцінюються окремі показники їх інвестиційних якостей; здійснюються розрахунки їх реальної ринкової вартості; відбираються найбільш ефективні з них
Формування інвестиційного портфеля та його оцінка за критеріями дохідності, ризику та ліквідності	З урахуванням можливостей залучення інвестиційних ресурсів і розрахованих показників дохідності та рівня ризику за кожним інвестиційним проектом та фінансовим інструментом проводиться відбір для їх безпосередньої реалізації за такими етапами: формується інвестиційний портфель та оптимізуються пропорції між реальними та фінансовими інвестиціями в цілому; обираються у розрізі кожної з форм найбільш ефективні (співвідношення дохідності та ризику) інвестиційні проекти (фінансові інструменти для інвестування); проводиться оцінка ліквідності портфелю
Поточне планування та оперативне управління реалізацією окремих інвестиційних програм і проектів	Розробляються календарні плани реалізації окремих інвестиційних проектів та їх бюджетів. Формуються різні види планів щодо поточного планування та управління інвестиційними програмами та проектами. Це дозволяє забезпечити ефективне управління сформованим інвестиційним портфелем

Продовження табл. 1.2

Функція	Зміст
Обґрунтування критеріїв екологічної безпеки інвестиційної діяльності	Здійснюється обґрунтування критеріїв інвестиційних проєктів, параметрів інвестиційних процесів та інвестиційної діяльності, які б гарантували екологічну безпеку як інвестиційної, так і операційної діяльності підприємства
Організація моніторингу реалізації окремих інвестиційних програм і проєктів	Формується система показників, пов'язаних з реалізацією кожної інвестиційної програми та окремих інвестиційних проєктів; визначається періодичність збору та аналізу інформації; визначаються основні чинники щодо затримки або відхилення за усіма показниками кожного проєкту, що дозволяє оперативно реагувати та ліквідувати різні перепони щодо ефективної реалізації проєктів

*Джерело: побудовано автором на підставі [3, с. 125]

Також важливим підходом для якісного інформаційного забезпечення управління інвестиційною діяльністю та якісного планування залучення інвестиційних ресурсів є пропозиція вчених щодо виділення функції формування інформаційних систем, що забезпечують обґрунтування альтернативних варіантів інвестиційних рішень [12, с. 3]. Суть цієї функції полягає у постійному моніторингу всього інвестиційного процесу на підприємстві та кон'юнктури інвестиційного ринку. Для зниження рівня невизначеності інвестиційного процесу на підприємстві система управління інвестиційною діяльністю повинна забезпечуватися відповідною інформацією своєчасно і в повному обсязі, як про зовнішнє, так і про внутрішнє середовище. Реалізація цієї функції дозволить визначити обсяги і зміст інформаційних потреб системи управління інвестиційною діяльністю, сформувані зовнішні і внутрішні джерела інформації, що задовольнятимуть ці потреби.

Окрім того, специфіка функціонування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства проявляється виконанням таких функцій: визначення напрямів реального інвестування – формування програми та інвестиційних процесів реального інвестування із визначеними рівнями ефективності, ліквідності за умов мінімального ризику; управління фінансовими інвестиціями – передбачає аналіз

фінансових ринків, визначення обсягів фінансових інвестицій у поточному періоді, формування портфеля фінансових інвестицій; управління інвестиційним портфелем – визначення сукупності об’єктів реального та фінансового інвестування для забезпечення реалізації стратегії підприємства шляхом підбору найбільш ефективних та безпечних об’єктів інвестування.

1.3. Методи оцінки ефективності залучення інвестиційних ресурсів

Доцільність інвестування проєкту можна визначити на підставі розрахунку показника чистої теперішньої вартості (Net Present Value — NPV), який використовується, щоб оцінити бажаність реалізації інвестиційних можливостей. Чиста теперішня вартість розраховується за формулою [4]:

$$NPV = \frac{X_1}{1+k} + \frac{X_2}{(1+k)^2} + \frac{X_3}{(1+k)^3} + \dots + \frac{X_n}{(1+k)^n} - I \quad (1.1)$$

де X_t – «чистий грошовий потік, що виникає в кінці року t »;

k – «мінімально необхідна ставка дохідності»;

I – «початкова вартість інвестиції»;

n – «тривалість життя проєкту (кількість років (періодів))».

Під час здійснення аналізу доцільності залучення інвестиційних ресурсів з використанням методу чистої теперішньої вартості (NPV) потребують оцінки такі чотири його компоненти: початковий відплив коштів або інвестиційні витрати; чисті грошові потоки; життєвий цикл інвестиції; вартість капіталу (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Компоненти оцінки інвестицій

*Джерело: побудовано автором на підставі [3, с. 126]

У ринковій економіці також застосовуються наступні показники оцінки доцільності залучення інвестиційних ресурсів [3, с. 129]:

- індекс рентабельності (I_p):

$$I_p = \frac{\sum \tilde{A}_t}{\Sigma^2}, \quad (1.3)$$

де ДГП – дисконтований грошовий потік;

I — початкова вартість інвестиції.

- внутрішня норма прибутковості (ВНП):

$$\text{ВНП} = A + a^* \frac{\hat{A} - \hat{A}}{\hat{a} - \hat{a}}, \quad (1.4)$$

де A, B – відсоткова ставка при позитивному і негативному значенні чистої приведеної вартості;

a, b – позитивне і негативне значення NPV .

- період окупності - період часу, на протязі якого інвестиції будуть повернуті за рахунок доходів отриманих від реалізації інвестиційних проектів.

Управління інвестиційною діяльністю вітчизняних підприємств на сучасному етапі становлення вітчизняної економіки є найважливішою складовою системи управління підприємством. Управлінням інвестиційною діяльністю підприємства охоплює систему економічних відносин, які виникають в результаті цілеспрямованого впливу на процеси формування інвестиційних ресурсів, вибору об'єктів інвестування, розробки обґрунтованої інвестиційної політики, здатних забезпечити науково-технічний розвиток, підвищення конкурентоспроможності, очікувані економічні та соціальні ефекти інвестиційної діяльності, а також збалансування інтересів власників, інвесторів і трудового колективу підприємства.

РОЗДІЛ 2

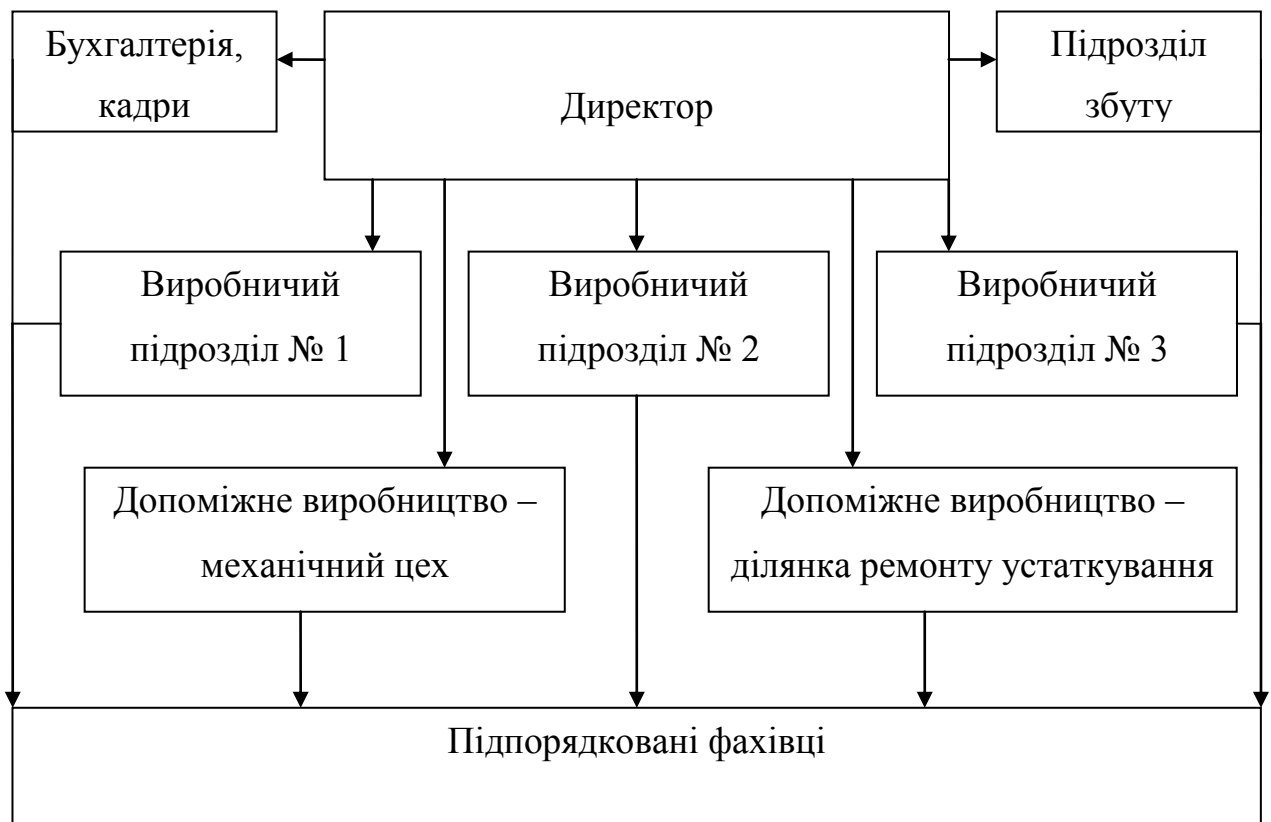
АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТОВ «ШКІРЯНИЙ ЗАВОД «ПЛАТАН ЛТД»

2.1. Загальна характеристика підприємства

ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» – сучасне підприємство, що здійснює пошиття верхньої одяжі. Клієнтами підприємства – є вітчизняні металургійні підприємства.

Продукція ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» зарекомендувала себе на вітчизняному ринку як якісна продукція за оптимальною вартістю, що забезпечило надійне функціонування підприємства навіть в період світової фінансової кризи.

На рисунку 2.1 зображена організаційна структура ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД».

Рис. 2.1. Організаційна структура підприємства*

*Джерело: побудовано автором

Господарська діяльність ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» характеризується скороченням обсягів виробництва у 2019 році (табл. 2.1).

Як бачимо із таблиці 2.1 при одночасному зростанні собівартості продукції на 15,46% обсяг виробництва (у перерахунку в умовні робочі комплекти для металургів) у 2019 році зменшився на 0,95%, що пов'язане зі зниженням попиту на продукцію підприємства внаслідок зростання рівня конкуренції на вітчизняному ринку продукції легкої промисловості.

Таблиця 2.1

Основні показники діяльності ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД»*

Показники	Роки					Відхилення (2019 рік до 2018 року)	
	2010	2015	2016	2018	2019	абсо- лютне	віднос- не, %
Загальний річний фонд оплати праці, тис. грн	780,7	1313,3	565,7	628,0	684,5	56,5	9,0
Ступінь придатності основних фондів, %	47,3	45,6	44,8	50,1	55,8	5,7	11,38
Річний обсяг виробництва (у перерахунку в умовні робочі комплекти для металургів), тис. од	12,87	16,25	9,05	10,5	10,4	-0,1	-0,95
Собівартість продукції (без урахування розміру витрат на сировину, грн. / ум. комплект	40,6	46,4	61,8	64,7	74,7	10,0	15,46

*Джерело: побудовано та розраховано автором

Обсяги імпорту товарів легкої промисловості (в основному азіатського походження) варіюють у діапазоні від 70 до 80% внутрішнього ринку, внаслідок чого вітчизняні суб'єкти господарювання потрапили у складну ситуацію, яка призвела до суттєвого скорочення обсягів попиту на продукцію з одночасним зниження рентабельності продукції та продажів. Для більш детального аналізу, використовуючи форму № 1 «Баланс» («Звіт про фінансовий стан») в таблиці 2.2 проведемо аналіз структури балансу ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» на початок і на кінець 2019 року.

Таблиця 2.2

Аналіз балансу ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» за 2019 рік*

Показники	На початок року, тис. грн	На кінець року, тис. грн	Відхилення	
			абсолютне, тис. грн	відносне, %
АКТИВ				
I. Необоротні активи				
Незавершені капітальні інвестиції	262	275	13	5,0
Основні засоби	1588	1590	2	0,1
Разом за розділом I	1850	1865	15	0,8
II. Оборотні активи				
Запаси	727	1079	352	48,4
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	260	310	50	19,2
Дебіторська заборгованість за розрахунками	125	118	-7	-5,6
Інша поточна дебіторська заборгованість	17	16	-1	-5,9
Гроші та їх еквіваленти	24	21	-3	-12,5
Витрати майбутніх періодів	2	3	1	50,0
Інші оборотні активи	1081	1400	319	29,5
Разом по розділу II	2236	2947	711	31,8

Продовження табл. 2.2

Показники	На початок року, тис. грн	На кінець року, тис. грн	Відхилення	
			абсолютне, тис. грн	відносне, %
Баланс	4086	4812	726	17,8
ПАСИВ				
I. Власний капітал				
Зареєстрований капітал	300	300	0	0,0
Додатковий капітал	740	768	28	3,8
Резервний капітал	4	5	1	25,0
Нерозподілений прибуток	120	125	5	4,2
Разом по розділу I	1164	1198	34	2,9
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Довгострокові кредити банків	999	1008	9	0,9
Усього за розділом II	999	1008	9	0,9
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1665	1848	183	11,0
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками	120	230	110	91,7
Інші поточні зобов'язання	138	528	390	282,6
Разом по розділу III	1923	2606	683	35,5
Баланс	4086	4812	726	17,8

*Джерело: розраховано автором

Аналіз, проведений у таблиці 2.2 показав, що у 2019 році капітал підприємства збільшився на 17,8% або на 726 тис. грн і склав 4,8 млн грн. Ця зміна зумовлена суттєвим зростанням розміру поточних зобов'язань (+683 тис. грн або на 35,5%). Водночас відбулося зростання обсягів власного капіталу (+34 тис. грн. або на 2,9%). Перевищення темпів зростання розміру зобов'язань над темпами зростання розміру власного капіталу свідчить про зростання рівня залежності підприємства від кредиторів.

2.2. Аналіз структури витрат на виробництво продукції підприємства

Першочерговий вплив на рівень конкурентоспроможності продукції підприємства має її загальна собівартість. Тому проаналізуємо собівартість продукції та визначимо можливі резерви її зниження шляхом впровадження інновацій. Основу ціни виробу становлять витрати, пов'язані з його виробництвом і реалізацією, тому їхній розмір багато в чому визначає рівень ціни. До складу витрат входять витрати як залежні, так і незалежні від діяльності підприємства. Тому збільшення цих витрат призводить до зростання ціни товару. Якщо положення підприємства недостатньо стійке й підвищення цін на продукцію є небажаним, то подорожчання, наприклад, за сировинною групою можна компенсувати деякою мірою зниженням норм витрат сировини, використанням вторинних ресурсів тощо. Зазначене можливе лише за рахунок впровадження інновацій у процес виробництва та прийняття управлінських рішень. Якщо ж положення підприємства досить стійке, у цьому випадку збільшення витрат може бути перенесене на ціну товару. Собівартість продукції є не тільки найважливішою економічною категорією, але і якісним показником, тому що вона характеризує рівень використання всіх ресурсів, що перебувають у розпорядженні підприємства.

Кожне підприємство намагається повністю компенсувати втрати, що пов'язані з виробництвом продукції, і отримати максимальний прибуток.

Прибуток підприємства є джерелом фінансування поточних витрат і подальшого інноваційного розвитку підприємства. Проведемо порівняльний аналіз структури собівартості продукції в таблиці 2.3.

**Порівняльна структура витрат на виробництво товарів
за 2019 рік***

Показники	Рукавиці з сукна		Рукавиці спеціальні зі шкіри		Костюм для сталеварів	
	грн	%	грн	%	грн	%
Сировина й матеріали	13,45	66,3	15,31	60,3	231,08	57,0
Паливо та енергія на технічні заходи	0,04	0,2	0,05	0,2	1,22	0,3
Заробітна плата виробничих працівників	0,25	1,2	0,34	1,3	10,92	2,7
Додаткова заробітна плата	0,12	0,6	0,07	0,3	1,46	0,4
Єдиний соціальний внесок до Пенсійного фонду України (22%)	0,08	0,4	0,09	0,4	2,72	0,7
Витрати на утримання та експлуатацію обладнання	0,44	2,2	0,56	2,2	16,51	4,1
Цехові витрати	0,3	1,5	0,47	1,9	14,31	3,5
Загальновиробничі витрати	0,69	3,4	1,01	4,0	29,73	7,3
Інші витрати	0,16	0,8	0,22	0,9	3,42	0,8
Повна собівартість	15,53	76,6	18,12	71,4	311,37	76,8
Рентабельність	8,8	x	16,7	x	8,56	x
Прибуток	1,37	6,8	3,03	11,9	26,65	6,6
Оптова ціна підприємства	16,9	83,3	21,15	83,3	338,02	83,3
Податки та збори	3,38	16,7	4,23	16,7	67,6	16,7
Відпускна ціна	20,28	100,0	25,38	100,0	405,62	100,0

*Джерело: розраховано автором

Порівнюючи питому вагу сировини й матеріалів у складі собівартості продукції можна відмітити, що вона змінюється від – 57% (костюм для сталеварів) до 66,3% (рукавиці з сукна). По статті «витрати на утримання та експлуатацію обладнання» - вона змінюється від 2,2% (рукавиці з сукна та спеціальні зі шкіри) до 4,1% (костюм для сталеварів). По статті «Загальновиробничі витрати» також ситуація неоднакова, а саме від 3,4% (рукавиці з сукна) до 7,3% (костюм для сталеварів).

Паливо та енергія на технічні заходи, заробітна плата із урахуванням Єдиного соціального внеску до Пенсійного фонду України мають найменшу питому вагу за всіма видами продукції.

Також аналіз структури показав, що частка повної собівартості у відпускній ціні для різних товарів теж різна – найбільша вона у костюмів для сталеварів (76,8%), найменша вона по рукавицям спеціальним зі шкіри (71,4%).

Важливим, визначальним моментом для побудови системи управління витратами є формування стратегії інноваційного розвитку підприємства. Багато підприємств розглядають стратегію як щось відірване від практики управління, і управління витратами зокрема. Особливо це стосується так званих базових конкурентних стратегій. Важливість цих стратегій полягає в тому, що вони є не тільки основою стратегічного управління витратами, але й обумовлюють вибір необхідної інноваційної системи для ефективного поточного управління витратами. При цьому велика небезпека прихована в прагненні підприємства використовувати кілька базових стратегій розвитку, що дуже часто, самі того не підозрюючи, здійснюють вітчизняні підприємства легкої промисловості, у тому числі й ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД».

2.3. Оцінка конкурентоспроможності продукції підприємства

Вибір стратегії інноваційного розвитку вимагає більш серйозних обґрунтувань, чим загальні міркування. Аналіз господарської діяльності підприємства нашою метою є висновки про те, що, не дивлячись на уся важливість контролю витрат для ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД», розглянуте підприємство не має ніякої чітко вираженої стратегії свого поведіння в економічному середовищі, і уся господарська діяльність направлена лише на вирішення поточних виробничих проблем.

Для впровадження інновацій у господарську діяльність, що дозволять мінімізувати розмір витрат сировини, підвищити якість продукції, керівництву ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» необхідно залучити інвестора та додаткові джерела фінансування. Зазначене можливе шляхом надання потенційному інвесторові інформації щодо рівня конкурентоспроможності продукції підприємства на відповідному сегменті ринку та доцільності залучення інвестиційних ресурсів.

При проведенні оцінки конкурентоспроможності продукції ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» (на прикладі костюмів для сталеварів) необхідні розрахунки щодо споживчих параметрів товарів («м'які параметри») відображено в таблиці 2.4. Враховуючи результати проведених досліджень будемо проводити оцінку у порівнянні з аналогічною продукцією підприємства-конкурента ТОВ «СпецТкань».

Як бачимо із таблиці 2.4 продукція ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» за споживчими параметрами («м'які параметри») переважає товар-конкурента торгової марки ТОВ «СпецТкань».

Таблиця 2.4

Споживчі параметри товарів («м'які параметри»)*

Найменування параметра	Значення параметра, балів		Одиничний параметричний індекс (ОПІ)	Значущість параметра, балів	Ранг параметра (Ri), часток одиниці	Зведений параметричний індекс (ЗПІ)
	об'єкт дослідження	конкурент				
Дизайн	4,8	4,1	1,17	4	0,45	0,5265
Колір	4,9	4,2	1,17	3	0,33	0,3861
Упаковка	4	4,1	0,98	2	0,22	0,2156
Всього	13,7	12,4	1,1	9	1	1,1282

* Джерело: розраховано автором

В таблиці 2.5 проведемо аналіз економічних параметрів костюмів для сталеварів.

Таблиця 2.5

Економічні параметри товарів*

Найменування параметра	Значення параметра, грн/од		Одиничний параметричний індекс (ОПІ)	Значущість параметра, балів	Ранг параметра (Ri), часток одиниці	Зведений параметричний індекс (ЗПІ)
	об'єкт дослідження	конкурент				
Рентабельність, %	8,56	8,4	1,02	20	0,377	0,3845
Повна собівартість	311,37	325,46	1,05 (зворотній показник)	18	0,34	0,357

Продовження табл. 2.5

Найменування параметра	Значення параметра, грн/од		Одиничний параметричний індекс (ОПІ)	Значущість параметра, балів	Ранг параметра (Ri), часток одиниці	Зведений параметричний індекс (ЗСІ)
	об'єкт дослідження	конкурент				
Оптово - відпускна ціна	405,62	430,48	1,06 (зворотній показник)	15	0,283	0,3
Всього:				53	1,0	1,0415

*Джерело: розраховано автором

Враховуючи результати, що відображені в таблиці 2.5, можемо стверджувати, що продукція ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» за економічними параметрами також переважає аналогічну продукцію ТОВ «СпецТкань».

Отже, як за споживчими, так і економічними параметрами костюми для сталеварів виробництва ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» переважають аналогічну продукцію ТОВ «СпецТкань», що свідчить про інвестиційну привабливість продукції підприємства.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ В ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Шляхи удосконалення системи управління інвестиційною діяльністю підприємств

Незважаючи на високий світовий рівень розвитку науки і техніки, для кожної країни неможливо розробити загальновизнані стандарти розвитку та шляхи досягнення прогресу, проте для побудови нової економічної системи необхідною умовою є використання досвіду світової практики.

Сучасні соціально-економічні системи з високим рівнем розвитку характеризуються приватною формою власності на матеріальні ресурси, еволюційним розвитком форм власності та їх прогресивною взаємодією, якісним конкурентним механізмом.

Трансформаційні процеси в Україні, спрямовані на побудову нової економіки, в переважній більшості супроводжуються проблемними соціально-економічними та кризовими явищами затяжного характеру. Це свідчить про те, що в Україні немає чітко визначеної моделі соціально-економічного розвитку, а також відсутні механізми державного регулювання трансформаційних процесів для побудови стратегії і тактики в досягненні цілей економічного зростання, що потребує проведення подальших теоретичних досліджень, аналізу і визначення теоретичних концепцій побудови цивілізованого суспільства.

Проблема залучення інвестицій є загальновизнаною та потребує першочергової уваги з боку як суб'єктів господарювання всіх форм власності, так і органів державної влади й місцевого самоврядування.

Для покращення інвестиційного клімату в Україні необхідно забезпечити внесення відповідних змін до інвестиційних процесів і інвестиційних технологій, що використовуються, а саме:

- забезпечити суб'єктам бізнесу можливість інформаційного і фінансового контролю за використанням інвестованих ресурсів за допомогою мережі Інтернеті;

- впровадити єдині інформаційні стандарти механізмів забезпечення, бухгалтерської звітності, подання проєктів та програм розвитку підприємств в інформаційних системах;

- створити інтегровану інвестиційну інфраструктуру (банківську, законодавчу, організаційну) інвестиційної служби;

- розробити і забезпечити впровадження комплексних механізмів і технологій управління інвестиційними процесами (в регіональному та галузевому аспектах);

- розробити, затвердити та забезпечити фінансування інвестиційних проєктів, що реалізуються в Україні спільно із зарубіжними країнами, а також інвестиційних проєктів, що фінансуються з бюджетів усіх рівнів;

- забезпечити проведення обґрунтованої експертизи інвестиційних проєктів;

- забезпечити захист вітчизняних суб'єктів бізнесу від поставок застарілих, матеріаломістких, енергоємних і не наукомістких технологій, обладнання, конструкцій, матеріалів;

- надати державні гарантії всім суб'єктам інвестиційної діяльності незалежно від форми власності: рівні права при здійсненні інвестиційної діяльності; гласність в обговоренні інвестиційних проєктів і право оскарження в суді будь-яких рішень, дій (бездіяльності) органів державної влади, місцевого самоврядування та їх посадових осіб;

- забезпечити стабільність прав суб'єкта інвестиційної діяльності. У випадках, коли діють закони, що встановлюють для суб'єктів

інвестиційної діяльності інші правила, ніж ті, які діяли при укладенні договорів між ними, умови цих договорів повинні залишатися у силі, за винятком випадків, коли закон визначає, що його дія поширюється на відносини, які виникли раніше.

У сучасних умовах обмеженості джерел фінансування для розвитку бізнесу та національної економіки взагалі розроблення дієвого механізму залучення інвестиційних ресурсів у інноваційний розвиток підприємств є однією з найважливіших складових не лише розвитку вітчизняного бізнесу, а й поповнення дохідної частини Державного та місцевих бюджетів України й стримування витоку капіталу закордон, зменшення рівня тінізації національної економіки.

3.2. Підвищення конкурентоспроможності ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» шляхом залучення інвестицій для впровадження інновацій

Для залучення іноземних та вітчизняних джерел фінансування на поточний рік та на перспективу ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» повинно виконувати конкретні завдання, які необхідні для додаткового залучення інвестицій як вітчизняного, так і закордонного походження, а саме:

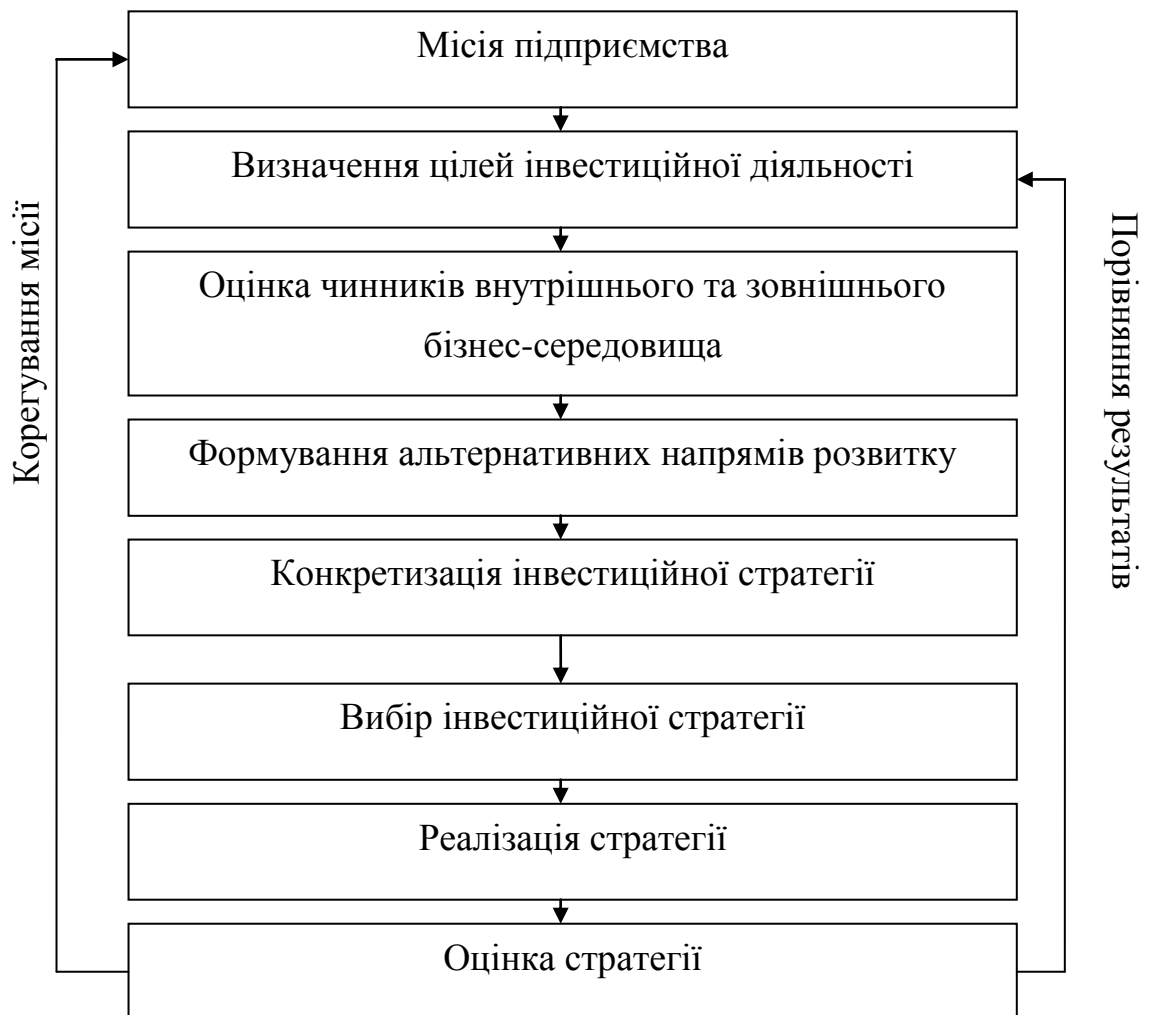
- інтенсивне розповсюдження інвестиційних пропозицій підприємства, рекламних проспектів та буклетів, у тому числі й через мережу Інтернет;
- прийняття безпосередньої участі у проведенні міжнародних інвестиційних форумів;
- прийняття участі у міжнародних виставках - ярмарках, у проведенні семінарів та «круглих столів» з питань залучення внутрішніх та іноземних інвестицій;

- постійно оновлювати інвестиційні пропозиції, які потребують першочергового залучення інвестицій.

Для збільшення шансів щодо залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестиційних ресурсів підприємству потрібно перш за все розробити відповідну інвестиційну стратегію.

Ринкові умови, що швидко змінюються, недосконалість та мінливість законодавчої бази, інфляційні процеси та криза неплатежів вимагають гнучкого підходу до планування процесу залучення інвестиційних ресурсів в інноваційний розвиток підприємства.

Послідовність етапів у процесі вибору інвестиційної стратегії, що дає змогу формалізувати процес вибору та полегшити вибір найефективнішої стратегії підприємства, відображено на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Послідовність процесу вибору інвестиційної стратегії*

*Джерело: побудовано автором

При формуванні інвестиційної стратегії слід сконцентрувати зусилля на детальному дослідженні зовнішнього середовища організації як у межах країни, так і за її кордоном. Саме врахування цього етапу є суттєвою перевагою при розробці інвестиційної стратегії підприємством в умовах здійснення господарської діяльності.

Враховуючи, що найбільшу питому вагу у собівартості продукції ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» займають витрати на придбання сировини і матеріалів, доцільно розглянути можливість залучення інвестиційних ресурсів для закупівлі інноваційного устаткування та його впровадження у виробничий процес на підприємстві. Зазначене дозволить оптимізувати сировинну складову у виробничому процесі підприємства, підвищити якість продукції, що, при незмінній ціні реалізації, дозволить також суттєво покращити рівень конкурентоспроможності зазначеної продукції.

Для виконання зазначеного пропонується закупити в Китайській Народній Республіці та ввести в експлуатацію нове високопродуктивне інноваційне устаткування: комплекс обладнання для швейного виробництва універсального типу; комплекс обладнання для швейного виробництва спеціального типу. Перелік обладнання, що пропонується закупити та ввезти на митну територію України наведено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Комплекс обладнання для швейного виробництва*

Обладнання	Кількість	Ціна, грн/од.	Сума, грн
DDL-8500-7-WB/AK-85U/EC10B-N (універсальна машина човникового стіжка з автоматичним обрізанням нитки, нитковідкидувачем, незалежним електрореверсом, автоматичним закріпленням шва і автоматичним підніманням лапки)	10	33363,2	333632

Обладнання	Кількість	Ціна, грн/од.	Сума, грн
DLN-5410N-7-WB/АК-85U/EC10B-N (універсальна машина човникового стіжка з додатковим голковим просуванням та опозиціонером голки, автоматичним обрізанням нитки, нитковідкидувачем, незалежним електрореверсом, автоматичним закріпленням на початку і в кінці шва і автоматичним підніманням лапки)	10	26384,8	263848
DLU-5194NBB-7WB/АК-85/НО62/Z061/CP-560 (спеціальна машина човникової стрічки з програмною посадкою на декількох ділянках для вточування рукава у відкриту і закриту пройму, опозиціонером голки, автоматичним обрізанням нитки, нитковідкидувачем, незалежним електрореверсом)	1	74932	74932
Усього			672412

*Джерело: розраховано автором

Впровадження зазначеного обладнання у виробничий процес на ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» дозволить без погіршення якості знизити в середньому витрати сировини та матеріалів при виробництві рукавиць з сукна, рукавиць спеціальних зі шкіри та костюмів для сталеварів на 10%. Необхідні розрахунки для визначення доцільності закупівлі обладнання відобразимо в таблиці 3.2.

Як бачимо із проведених розрахунків, внаслідок впровадження інноваційного устаткування, закупленого в Китайській Народній Республіці, рентабельність основних видів продукції при незмінній ціні реалізації збільшиться в середньому на 10 відсоткових пункти.

Порівняльна структура собівартості та ціни продукції, грн.*

Структура собівартості та ціни продукції	Рукавиці з сукна		Рукавиці спеціальні зі шкіри		Костюми для металургів	
	до впро- вадження	після впро- ваджен- ня	до впро- ваджен- ня	після впро- вадження	до впро- вадження	після впро- вадження
1	2	3	4	5	6	7
Сировина та матеріали	13,45	12,11	15,31	13,78	231,08	207,97
Паливо та енергія на технічні заходи	0,04	0,04	0,05	0,05	1,22	1,22
Заробітна плата виробничих працівників	0,25	0,25	0,34	0,34	10,92	10,92
Додаткова заробітна плата виробничих працівників	0,12	0,12	0,07	0,07	1,46	1,46
Єдиний соціальний внесок до Пенсійного фонду України (22%)	0,08	0,08	0,09	0,09	2,72	2,72
Витрати на утримання та експлуатацію обладнання	0,44	0,44	0,56	0,56	16,51	16,51
Цехові витрати	0,3	0,3	0,47	0,47	14,31	14,31
Загальновиробничі витрати	0,69	0,69	1,01	1,01	29,73	29,73
Інші витрати	0,16	0,16	0,22	0,22	3,42	3,42
Повна собівартість продукції	15,53	14,19	18,12	16,59	311,37	288,26
Оптова ціна підприємства	16,9	16,9	21,15	21,15	338,02	338,02
Прибуток	1,37	2,71	3,03	4,56	26,65	49,76
Рентабельність, %	8,8	19,1	16,7	27,49	8,56	17,26

* Джерело: розраховано автором

Враховуючи, що підприємство займається виготовленням й іншої продукції легкої промисловості, при виробництві якої також буде використовуватися дане устаткування, розрахуємо загальну економію витрат (у перерахунку в умовні костюми для металургів) за допомогою наступної формули:

$$Eф = (B_1 - B_2) * Op, \quad (3.1)$$

де B_1, B_2 - обсяг витрат сировини та матеріалів відповідно до і після впровадження, грн.;

Op - річний обсяг реалізації, тис. од.

$$Eф = (231,08 - 207,97) * 10,4 = 240,34 \text{ (тис. грн.)}$$

Доцільність інвестування та економічну ефективність від впровадження інноваційного устаткування визначимо за рахунок показника чистої теперішньої вартості від реалізації нововведень, які потребують додаткових капіталовкладень. Чисту теперішню вартість розраховуємо за формулою:

$$NPV = \frac{X_1}{1+k} + \frac{X_2}{(1+k)^2} + \frac{X_3}{(1+k)^3} + \dots + \frac{X_n}{(1+k)^n} - I, \quad (3.2)$$

де NPV - чиста теперішня вартість;

X_n - чистий грошовий потік, що виникає в кінці року t ;

k - мінімально необхідна ставка дохідності (ставка дисконту);

I - початкова вартість витрат (інвестиції);

n - тривалість життя проекту (кількість років (періодів)).

Отже, за розрахунками для зменшення витрат сировини та матеріалів ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» необхідно закупити обладнання орієнтованою вартістю 672,4 тис. грн. Зазначене дозволить

щонайменше на протязі 7 років без погіршення якості продукції зменшувати витрати сировини та матеріалів на 240,34 тис. грн. щорічно. Будемо вважати, що мінімально необхідна ставка дохідності буде дорівнювати 14%.

Також при проведенні розрахунку чистої теперішньої вартості потрібно враховувати, що в умовах суттєвого обмеження джерел фінансування для впровадження новітніх інноваційних технологій для закупівлі обладнання підприємству потрібно буде узяти кредит в банку вартістю 500 тис. грн під 25% річних в діючих цінах (або 6,25% щоквартальних). Для зменшення суми сплачених відсотків кредит буде братися на 4 роки і погашатися щоквартально рівними частинами. Відсотки по кредиту будуть сплачуватися щокварталу. Для розрахунку однакової щоквартальної суми повернення займу необхідно попередньо визначити ануїтетний коефіцієнт за формулою:

$$a_n = \frac{r}{1 - \frac{1}{(1+r)^n}}, \quad (3.3)$$

де a_n – коефіцієнт;

r – квартальна ставка по кредиту, %;

n – кількість періодів.

$$a_1 = \frac{0,0625}{1 - \frac{1}{(1+0,0625)^{4*4}}} = 0,10066$$

Отже, обсяг щоквартальної суми повернення займу складатиме:

$$Aa_n = 0,10066 * 500 = 50,33 \text{ (тис. грн)}$$

Графік погашення кредиту в діючих цінах відобразимо в таблиці 3.3.

Графік погашення кредиту, тис. грн.*

Квар-тал	Залишок кредиту на початок кварталу	Плюс 6,25%	Разом	Мінус періодичний платіж	Залишок кредиту на кінець кварталу
1	500	31,25	531,25	50,33	480,92
2	480,92	30,06	510,98	50,33	460,65
3	460,65	28,79	489,44	50,33	439,11
4	439,11	27,44	466,55	50,33	416,22
Усього за перший рік		х	х	201,32	х
5	416,22	26,01	442,24	50,33	391,91
6	391,91	24,49	416,40	50,33	366,07
7	366,07	22,88	388,95	50,33	338,62
8	338,62	21,16	359,78	50,33	309,45
Усього за другий рік		х	х	201,32	х
9	309,45	19,34	328,79	50,33	278,46
10	278,46	17,40	295,87	50,33	245,54
11	245,54	15,35	260,88	50,33	210,55
12	210,55	13,16	223,71	50,33	173,38
Усього за третій рік		х	х	201,32	х
13	173,38	10,84	184,22	50,33	133,89
14	133,89	8,37	142,26	50,33	91,93
15	91,93	5,75	97,67	50,33	47,34
16	47,34	2,96	50,3	50,33	≈ 0
Усього за четвертий рік		х	х	201,32	х
Разом				805,28	

*Джерело: розраховано автором

Залишкова потреба в інвестиціях – 172,4 тис. грн. (672,4-500,0) – власні та інвестовані кошти. Отже співвідношення власних коштів до

позикових складає майже 1:2,9 (172,4:500).

Отже, чиста теперішня вартість від реалізації проекту на ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» складатиме:

$$\begin{aligned} NPV &= -(672,4-500,0) + \frac{240,34-201,32}{1+0,14} + \frac{240,34-201,32}{(1+0,14)^2} + \\ &+ \frac{240,34-201,32}{(1+0,14)^3} + \frac{240,34-201,32}{(1+0,14)^4} + \frac{240,34}{(1+0,14)^5} + \frac{240,34}{(1+0,14)^6} + \frac{240,34}{(1+0,14)^7} = \\ &= -172,4 + 34,23 + 30,02 + 26,34 + 23,1 + 124,83 + 109,5 + 96,05 = \\ &271,67 \text{ (тис. грн.)} \end{aligned}$$

При проведенні аналізу та оцінки доцільності впровадження нововведень проведемо розрахунок індексу рентабельності:

$$I_{\text{рен}} = \frac{\sum X}{I}, \quad (3.4)$$

де $I_{\text{рен}}$ – індекс рентабельності.

$$I_{\text{рен}} = \frac{444,07}{172,4} = 2,576$$

Отже, внаслідок модернізації устаткування підприємство зможе зменшити обсяги відходів виробництва та отримати щонайменше 1,58 грн прибутку на кожну гривню інвестованих коштів і, як наслідок, підвищити рівень конкурентоспроможності продукції, що виробляється.

Як бачимо із проведених розрахунків ефект від впровадження інновацій має значне для підприємства значення. Також потрібно врахувати, що впровадження нововведень дозволить не лише отримати прибуток, а й зменшити рівень втрат сировини та матеріалів і підвищити якість продукції, що виготовляється на підприємстві, що має набагато більше значення для рівня конкурентоспроможності підприємства взагалі та продукції зокрема.

ВИСНОВКИ

Дослідження, проведені у кваліфікаційній роботі (проекті), говорять про важливість та необхідність удосконалення процесів планування залучення інвестиційних ресурсів в інноваційний розвиток підприємства та дозволяють зробити наступні висновки:

1. Враховуючи досвід притягнення і використання іноземних інвестицій як розвинутими, так і країнами, що розвиваються, виявлено, що при належній державній політиці інвестиції можуть стати потужним джерелом відновлення виробничого апарату країни-реципієнта (приймаючої країни), одним із важливих генераторів її економічного зростання, ефективним засобом підвищення конкурентоспроможності експорту, розширення і зміцнення позицій країни у світовій економіці.

2. Встановлено, що управління інвестиційною діяльністю - це складова загальноекономічної системи управління підприємством, яка має свою мету, принципи побудови та виконує певні функції. Оскільки інвестиційна діяльність спрямовується на розвиток виробництва, його технологічного удосконалення, одержання прибутку, нарощування капіталу, то у зв'язку із цим управління інвестиційною діяльністю виступає складовою системи управління підприємством, спрямованої на створення передумов з підвищення ефективності інвестиційних процесів та всієї діяльності підприємства.

3. Виявлено, що про доцільність інвестування проекту можна судити після розрахунку показника чистої теперішньої вартості, який використовується, щоб оцінити бажаність реалізації інвестиційних можливостей.

4. Проведений аналіз господарської діяльності ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» свідчить, що при одночасному зростанні собівартості продукції на 15,46% обсяг виробництва (у перерахунку в умовні робочі комплекти для металургів) у 2019 році зменшився на

0,95%, що пов'язано із зниженням попиту на продукцію підприємства внаслідок зростання рівня конкуренції на вітчизняному ринку продукції легкої промисловості.

Встановлено, що у 2019 році капітал підприємства збільшився на 17,8% або на 726 тис. грн і склав 4,8 млн грн. Ця зміна зумовлена суттєвим зростанням розміру поточних зобов'язань (+683 тис. грн або на 35,5%). Водночас відбулося зростання обсягів власного капіталу (+34 тис. грн. або на 2,9%). Перевищення темпів зростання розміру зобов'язань над темпами зростання розміру власного капіталу свідчить про зростання рівня залежності підприємства від кредиторів.

5. Проведений аналіз структури витрат на виробництво продукції свідчить, що найбільшу питому вагу займають витрати на купівлю сировини та матеріалів (від 57% у структурі витрат на виробництво костюмів для сталеварів до 66,3% у структурі витрат на виробництво рукавиць з сукна). Також проведений аналіз структури показав, що частка повної собівартості у відпускній ціні для різних товарів теж різна – найбільша вона у костюмів для сталеварів (76,8%), найменша вона щодо виробництва рукавиць спеціальних зі шкіри (71,4%).

6. Виявлено, що за споживчими та економічними параметрами костюми для сталеварів виробництва ТОВ «Шкіряний завод «Платан ЛТД» переважають аналогічну продукцію ТОВ «СпецТкань» - найближчого конкурента, що свідчить про інвестиційну привабливість продукції підприємства.

7. Обґрунтовано, що для покращення інвестиційного клімату в Україні необхідно забезпечити внесення відповідних змін до інвестиційних процесів і інвестиційних технологій, що використовуються, а саме: забезпечити суб'єктам бізнесу можливість інформаційного і фінансового контролю за використанням інвестованих ресурсів; впровадити єдині інформаційні стандарти механізмів забезпечення, бухгалтерської звітності, подання проєктів та програм

розвитку підприємств в інформаційних системах; створити інтегровану інвестиційну інфраструктуру (банківську, законодавчу, організаційну) інвестиційної служби; розробити і забезпечити впровадження комплексних механізмів і технологій управління інвестиційними процесами; забезпечити проведення обґрунтованої експертизи інвестиційних проєктів; забезпечити захист вітчизняних суб'єктів бізнесу від поставок застарілих, матеріаломістких, енергоємних і не наукомістких технологій, обладнання, конструкцій, матеріалів; надати рівні права при здійсненні інвестиційної діяльності всім суб'єктам інвестиційної діяльності незалежно від форми власності; забезпечити стабільність прав суб'єкта інвестиційної діяльності.

8. Виявлено, що внаслідок залучення інвестиційних ресурсів та впровадження інновацій у виробничий процес підприємство зможе зменшити обсяги відходів виробництва та отримати щонайменше 1,58 грн прибутку на кожен гривню інвестованих коштів і, як наслідок, підвищити рівень конкурентоспроможності продукції, що виробляється.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонов В. Б. Ефективність секторальних структурних трансформацій в Україні: внесок прямих іноземних інвестицій [Текст] / В.Б.Антонов // Науковий вісник національного лісотехнічного університету України: збірник науково-технічних праць. – Львів: РВВ НЛТУ України. –2016. – Вип. 21.1. – С. 154-159.
2. Антонов В. Б. Стратегічні пріоритети державної політики залучення прямих іноземних інвестицій [Текст] / В.Б.Антонов // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Економічний простір України: регіоналізація та інтеграція в умовах суспільних трансформацій: [зб.наук.пр.] / НАН України. Ін-т регіональних досліджень; редкол.: Є.І.Бойко (відп. ред.). – Львів, 2016. – Вип. 1 (87). – С. 348-355.
3. Бажилина Э. Инвестициям - новые цели [Текст] // Экономика и жизнь. - 2018. - № 13. - С. 124 - 129.
4. Борейко І. П. Інвестиційне забезпечення розвитку людського капіталу в Україні [Текст] // Соціально-економічні аспекти формування громадянського суспільства в Україні : колективна монографія / І. П. Борейко, Л. В. Смолій – Умань: Видавець «Сочінський», 2018. – С. 160 – 170.
5. Борейко І. П. Оцінка альтернативних можливостей інвестування виробництва біопалива в аграрно-промислових формуваннях цукробурякового підкомплексу [Текст] / І. П. Борейко, Л. В. Смолій : зб. наук. праць Вінницького національного аграрного університету. – Вінниця, 2016. – Випуск 42. – Т.1. – С. 175 – 179.
6. Ганзенко (Гребеннікова) А. А. Удосконалення інноваційно-інвестиційного забезпечення виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств регіону [Текст] / А.А. Ганзенко (Гребеннікова) // Збірник наукових праць Черкаського державного

технологічного університету, Серія «Економічні науки». – 2017. – Вип. 25, ч. 3, т. 2. – С. 207 - 212.

7. Ганзенко А. А. Напрями інноваційного забезпечення виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств у контексті продовольчої безпеки [Текст] / А.А. Ганзенко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2017. – Вип. 142, ч. 2. –С. 220 – 224.

8. Губський Б. В. Проблеми міжнародного інвестування в Україні [Текст] // Економіка України.- 2008 - №1, С. 22-28.

9. Гусев К. Н. Новые тенденции в притоке иностранных капиталов [Текст] / К. Н. Гусев // Банковской дело. – 2017. - №5. – С. 19-24, №6.

10.Даниленко А. А. Актуальні питання прямих іноземних інвестицій до України з ЄС (у контексті розширення Євросоюзу на Схід) [Текст] / А.А. Даниленко // Фінанси України. – 2018. – № 1. – С. 127–137.

11.Дзєбих І. Б. Інституційний фактор формування глобального економічного розвитку [Текст] / І.Б.Дзєбих // Вісник Тернопільського національного економічного університету: Вип. 5-1. – 2017. - С. 292-295.

12.Єрмаков О. Ю. Моделювання інноваційно-інвестиційного розвитку сільськогосподарських підприємств [Текст] / О.Ю. Єрмаков, А.А. Ганзенко (Гребеннікова) // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. – 2017. – Вип. 104. – С. 3 - 9.

13.Закон України «Закону України «Про захист іноземних інвестицій на Україні» від 10 вересня 1991 року № 1540а-ХІІ [Електронний ресурс] / Верховна Рада України // Законодавство України: - Режим доступу: [http:// zakon1.rada.gov.ua/laws/show](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show).

14.Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11 січня 2001 року №2210-ІІІ [Електронний ресурс] / Верховна Рада

України // Законодавство України: - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>.

15.Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 року № 959-ХІІ [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>.

16.Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 року № 1560-ХІІ [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>.

17.Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 року № 93/96-ВР [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>.

18.Зовнішньоекономічна діяльність підприємств [Текст]: [підручник для вузів] / за ред. д-ра екон. наук, проф.. І.В. Багрової. – Київ, Центр навчальної літератури, 2017. – 580 с.

19.Інвестиційна привабливість Західного регіону України [Текст]: [монографія]; [Іщук С.О., Антонов В.Б., Кулініч Т.В., Лиса О.І. та ін.]; за наук. ред. С.О. Іщук. – НАН України. Ін-т регіональних досліджень. – Львів, 2019. – 212 с.

20.Копосов Г. А. Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств в сучасних умовах господарювання / С. М. Макаренко, Г. О. Копосов, Н. М. Олійник, Т. А. Калинська // Таврійський науковий вісник. Вип. № 68 - Херсон, 2010. - С. 287-291.

21.Лаврук В. В. Інвестиційне забезпечення інноваційних проектів в агропромисловому виробництві [Текст]: теорія, методологія, практика: монографія / Лаврук В. В. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2018. – 380 с.

22.Лаврук В. В. Організаційно-економічний механізм інвестиційного забезпечення стійкого розвитку сільськогосподарського

виробництва [Текст] / В.В. Лаврук // Економічний простір: Збірник наукових праць. – 2019. - №22/1. – С. 156–168.

23.Лаврук В. В. Розвиток та інвестування сільськогосподарського виробництва України [Текст] / В. В. Лаврук // Економіка АПК. – 2018. – № 2. – С. 88–95.

24.Магера Н. Р. Інвестиційне розширення у Центральній Європі [Текст] / Н. Р. Магера // Статистика України. – 2017. – № 3. – С. 46–50.

25.Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність [Текст]: навч. посіб. / Т. В. Майорова. – К., 2017. – 376 с.

26.Макаренко С. М. Інвестиційно-інноваційні пріоритети створення ресурсної бази розвитку підприємства / С. М. Макаренко // Економічний простір: Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ, 2009. - № 23/2. - С. 20-25.

27.Макаренко С. М. Підвищення конкурентоспроможності підприємства шляхом організації перманентних інноваційних процесів / С. М. Макаренко // Економічний простір: Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ, 2008. - № 19.- С. 292-299.

28.Макаренко С. Н. Проблемы реализации конкурентных преимуществ предприятий легкой промышленности / С. Н. Макаренко, Н. Н. Олейник // Экономические инновации. Выпуск 30: Локальные экономические системы в экономическом, социальном и экологическом пространстве: Сборник научных работ. – Одесса, 2007. – С. 215-221.

29.Максименко Є. Зарубіжний досвід стимулювання надходження іноземних інвестицій до країни-реципієнта [Текст] /Фінанси України. – 2018. - №7, с. 47-55.

30.Маркевич К. Л. Іноземний капітал в банківській сфері: вітчизняний та міжнародний досвід [Текст] / К. Л. Маркевич, О. В. Пирог // Економіка: проблеми теорії та практики. – Дніпропетровськ, 2018. – Вип. 245. – Т. 5. – С. 1259–1265.

31.Марцин В. С. Економічне регулювання інноваційної діяльності [Текст] / В. С. Марцин // Фінанси України. – 2015. – № 5. – С. 44-53.

32.Мацибора Т.В. Прямі іноземні інвестиції в економіці перехідного періоду // Економіка АПК. – 2017. – № 8. – С. 100-104.

33.Морозов В. С. Аналіз інструментів регулювання експорту прямих іноземних інвестицій у контексті забезпечення регіональної економічної безпеки (приклад країн ЄС) [Текст] / В. С. Морозов // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2016. – № 26. – С. 429 – 434.

34.Павлов В. І. Формування стратегії реалізації регіональної інноваційної політики [Текст] / В. І. Павлов, Ю. М. Корецький // Економічний вісник Національного гірничного університету. – 2018.- № 1. - С. 6-9.

35.Пересада А. А. Інвестиційний процес в Україні [Текст]: навч. посіб. / А. А. Пересада. – К., Центр навчальної літератури, 2017. – 392 с.

36.Практичні аспекти інвестиційної політики на місцевому рівні [Текст] // за ред. М. Дацишина. - К. : Інститут Реформ, 2017. - 48 с.

37.Резник Н. П. Зарубіжний досвід інвестування в агропромисловий комплекс [Текст] / Н.П. Резник // Культура народів Причорномор'я. – Симферополь, 2016. – № 147. – С. 77–80.

38.Смолій Л. В. Інвестиційне забезпечення аграрних підприємств регіону / Л. В. Смолій // Економіка АПК. – 2017. – № 9. – С. 65 – 67.

39.Смолій Л. В. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку буряківництва в Україні / Л. В. Смолій // Економіка: проблеми теорії і практики: Збірник наукових праць. – Випуск 256: В 10 т. – Т. IV. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2018. – С. 1543 – 1549.

40.Смолій Л. В. Інвестиційно-інноваційний чинник як основна складова забезпечення економічного зростання України [Текст]: матеріали наук.-практ. конф. [«Соціально-економічні аспекти формування громадянського суспільства в Україні»], (Умань, 8–9 черв.

2009 р.) / М-во аграр. політики, Уманськ. держ. аграр. ун-т. – Умань : СПД Сочінський, 2016. – С. 152 – 154.

41.Сукурова Н. М. Модель залежності інноваційного розвитку та прямих іноземних інвестицій в економіці регіонів України [Текст] / Н. Сукурова, Н. Іларіонова // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право : наук. журнал УАЗТ. – 2017. – № 2. – С. 67–74.

42.Черевко Г. В. Закордонні інвестиції в економіку Польщі [Текст] / Г. В. Черевко, П. М. Герасим, Г. Б. Калитка // Регіональна економіка. – 2018. – № 1. – С. 111–117.